

PŘEKONEJ STRACH

Plány jsou na nic

Osobní příběh o tom, proč nejlepší rozhodnutí v mém
životě nikdy nebyla v plánu.

Marek David

Plán, který jsem měl

Nikdy jsem nebyl ten kluk, co po škole táhne s partou do hospody. Sedával jsem radši doma s knížkou. K tomu jsem nosil silné brýle, a to tehdy stačilo, aby se mi ostatní smáli. Na střední se z posmívání stala šikana.

Možná právě proto jsem měl rád, když jsem věci měl spočítané. Když jste ten, komu se ostatní smějí, aspoň plán vám nikdo vzít nemůže.

Ve škole jsem měl jasno. Dodělám ji, najdu práci ve městě, budu bydlet u rodičů a náklady budou malé. Nic převratného, ale drželo by to pohromadě. Byl jsem přesvědčený, že to mám spočítané.

Znáte to. Ve dvaceti si myslíte, že jste nejchytřejší v místnosti. Že víte, jak to bude, protože jste si to promysleli. Já jsem si to promyslel taky. A náhodou to byl fakt dobrý plán — na svět, který jsem znal.

Jenže pak přišla revoluce a s ní úplně jiný svět. Firmy najednou chtěly angličtinu. Dva roky praxe. Věci, o kterých se mi ani nesnilo, že budu potřebovat.

Plán byl pryč ze dne na den. Ne proto, že bych ho měl špatně spočítaný. Prostě přestal platit svět, pro který jsem ho dělal.

Tehdy jsem si myslel, že mám smůlu. Dneska vím, že v tom je to poučení, které mě bude provázet celou tuhle knihou: plán není špatný proto, že byste ho udělali blbě. Je zranitelný proto, že počítá se světem, který se nezeptá, jestli s tou změnou souhlasíte.

Jenom jsem to tehdy ještě nevěděl. A bez plánu jsem nevěděl, co dál.

Jak plán spadl

Chodil jsem od místa k místu s tím samým plánem v hlavě — práce ve městě, bydlení u rodičů, malé náklady. Jenže všude se mě ptali na to samé: angličtina, dva roky praxe.

Angličtinu jsem neuměl. Praxi jsem neměl — odkud, vždyť jsem teprve dodělal školu. Ještě před pár měsíci by to nikomu nevadilo. Ted' to chtěli všude.

Nebyla to jedna špatná zpráva. Bylo to deset stejných zpráv za sebou, na deseti různých místech, a po pátém odmítnutí mi došlo, že to není smůla. Je to nové pravidlo, které platí pro všechny, a já ho nesplňuju.

K tomu přišla ještě vojna. Měl jsem silné brýle a tajně jsem doufal, že mě kvůli nim nevezmou — aspoň k něčemu ať jsou dobré. Vzali mě. Na vojnu jsem jít nechtěl, tak jsem šel na civilní službu — dělal jsem zdravotního bratra na psychiatrii.

Dveře tam neměly kliku, jen hladkou kouli, aby je pacienti nemohli otevřít. Jednou za mnou přišel pacient a řekl, že jde ven. Řekl jsem mu, že ne. Kopl do dveří. Kvůli tomu ho přehodnotili jako horší případ, a byl jsem to já, kdo ho pak vezl do Šternberka.

Tím se ale nic nezměnilo. Spíš naopak. Když jsem ji odsloužil, svět kolem chtěl pořád to samé co předtím — angličtinu, praxi. Nic z toho mi civilka nedala.

Jediná hezká věc, která se mi v téhle době stala, byla první holka. Chodili jsme spolu, byla to moje první láska, a bylo to fajn.

Nejhorší na tom nebylo to, co se stalo. Nejhorší bylo, že jsem najednou neměl za co se chytit. Měl jsem plán na svět, který zmizel přes noc, a žádný jiný jsem neměl.

Poprvé v životě jsem nevěděl, co mám dělat.

Bez kotvy

Bez plánu jsem nevěděl, co mám dělat. A když člověk neví, co má dělat, obvykle si nechá poradit od někoho, kdo to podle sebe ví.

Nejdřív to zkusili rodiče. Tlačili na mě, abych byl lepší — víc se snažil, něco si našel, nebyl na obtíž. Byl to jejich rodičovský nárok, chápu to i teď. Ale tehdy jsem to neuměl přijmout jako pomoc. Bral jsem to jako tlak, a čím víc tlačili, tím víc jsem se zavíral.

Tak jsem je přestal poslouchat a začal poslouchat kamarády. Měli spoustu rad, jak to řešit — jenže žádný z nich neřešil to samé co já. Radili podle sebe, ne podle mě.

Zkoušel jsem to po jejich. Taky to nefungovalo. Jenom jsem tím sbíral další důkazy, že nikdo neví, co mám dělat. Ani rodiče, ani kamarádi, ani já.

Byl jsem bez kotvy. A člověk bez kotvy se nakonec nechá odnést kamkoliv.

Dno

Bez kotvy jsem se přidal ke špatné partě. Nebyli to zlí lidi, aspoň jsem si to tehdy říkal. Prostě mi nabídli něco, co mi rodiče ani kamarádi nedali — pocit, že někam patřím.

Cenu za to jsem zaplatil rychle. Nechal jsem je, aby u nás doma ukradli zlato. Víím, jak to zní. Nebudu to obhajovat ani hledat polehčující okolnosti — udělal jsem to, protože jsem v tu chvíli chtěl patřit k partě víc, než jsem chtěl chránit vlastní rodinu.

Máma mě kvůli tomu vyhodila z bytu. A abych byl upřímný — i kdyby mě nevyhodila, stejně bych se domů asi nevrátil. Už jsem měl dost jejího tlaku, a tohle byla poslední kapka pro nás oba.

Neměl jsem kam jít. Spal jsem, kde se dalo. Na schodech, u známých, kde zrovna nikomu nevadilo, že tam jsem.

To je to dno, o kterém mluvím v názvu téhle kapitoly. Ne jako obrazné vyjádření. Fakt jsem neměl střechu nad hlavou. A fakt jsem si za tím stál sám.

Babička

Neměl jsem se kam vrátit domů, ale měl jsem babičku. Poprosil jsem ji, jestli bych u ní nemohl nějakou dobu bydlet. Řekla ano, bez velkého vyptávání. Nemusel jsem jí nic dokazovat ani se obhajovat. Prostě mě vzala k sobě.

Bydlel jsem u ní a poprvé po dlouhé době mě nikdo netlačil, abych byl lepší, rychlejší, měl to spočítané. Bylo tam ticho, do kterého jsem si mohl srovnat myšlenky.

A v tom tichu jsem si řekl jednu věc, která mi pak zůstala na celý život: kašlu na plánování. Budu to brát, jak to přijde.

Zní to jako vzdání se. Tehdy jsem to tak i myslel. Neměl jsem sílu plánovat další věc, která mi stejně spadne pod rukama. Ale paradoxně mi to pomohlo víc než všechny plány předtím.

Šel jsem na pracák a vzal jsem práci, kterou mi nabídli. Neřešil jsem, jestli je to ten správný krok v nějaké velké strategii. Prostě jsem šel a dělal, co bylo potřeba ten den.

Nebyl to plán. Bylo to rozhodnutí přestat plánovat a začít žít v tom, co zrovna je. A jak se ukázalo, na to, abych se z toho dna zase zvedl, to stačilo.

Holka, osud

V práci, kterou jsem dostal přes pracák, jsem měl kolegyni, o které jsem tehdy ještě netušil, že bude moje budoucí tchyně.

Jednou jsme celá parta seděli spolu na svačině. Naše vedoucí se najednou obrátila na ni a řekla: „Ty, ty máš přece tu dceru, ne? Nechtěla bys ji tady seznámit s Markem?“

Tak to celé začalo. Žádná osudová náhoda z filmu. Jen věta prohozená mezi kolegy nad svačinou. Ale přesně takhle přišla holka, kvůli které jsem měl najednou co ztratit.

Bylo jí 19, mně 25. Začali jsme spolu chodit a bylo to fajn. Byla to nepochopitelná žena, která mi odpustila kraviny, které jsem za sebou táhl z předchozích let. Nevím úplně proč. Možná to souvisí s tím, že jsem byl i já její první láska.

Ať byl důvod jakýkoli, věděl jsem jedno: tohle nesmím zahodit.

Rozhodnutí vydržet

Řekl jsem si, že tuhle holku nesmím ztratit, ať to stojí, co to stojí. Netušil jsem, jak brzo to rozhodnutí budu muset myslet doopravdy vážně.

Právě v té době mi zjistili rakovinu. Najednou nešlo o to, jestli nám vyjde vztah nebo práce. Šlo o to, jestli vůbec budu.

Chodil jsem na ozařování a ona jezdila se mnou. Ne jednou, jako gesto — pořád. Seděla se mnou v čekárnách, jezdila za mnou do nemocnice, byla tam po celou dobu, co to trvalo.

Nikdy jsem to nebral jako samozřejmost. Devatenáctiletá holka, se kterou jsme spolu chodili pár měsíců, mohla klidně utéct. Nikdo by jí to nevyčítal. Místo toho zůstala.

To rozhodnutí vydržet, které jsem udělal, když jsme se poznali, se najednou netýkalo jenom mě. Vydržela i ona. A možná právě proto jsme to nakonec zvládli — protože jsme se rozhodli oba, ne jenom jeden z nás.

Chodili jsme spolu šest let. Celou tu dobu jsem bydlel u babičky a tam jsme se taky scházeli. Pak přišla další šance — babička s dědečkem z její strany nám nabídli koupit jejich byt. Ještě v něm bydleli, tak jsme se nastěhovali všichni dohromady. Bydleli jsme tam pohromadě, dokud ten byt nebyl nakonec jen náš.

Nejtěžší roky

Chtěli jsme děti. Zkoušeli jsme to přirozenou cestou, ale nedařilo se.

Šli jsme do IVF. Jedno kolo, nevyšlo. Druhé, nevyšlo. Třetí, nevyšlo taky. Po třech neúspěšných pokusech člověk přestane počítat procenta naděje a začne se ptát, jestli to vůbec někdy vyjde.

Rozhodli jsme se pro adopci. Dostali jsme chlapečka.

Zrovna v té době jsem šel na operaci očí, která mi odstranila dioptrie. Ty samé silné brýle, kvůli kterým se mi celé dětství smáli, jsem od tehdy přestal nosit úplně.

O rok později nám zavolali, že se mu narodila biologická sestra, a jestli bychom nechtěli i ji. Neváhali jsme. Řekli jsme ano a měli jsme dvě děti, obě naše, i když k nám přišly jinou cestou, než jsme si původně představovali.

Nikdy jsem to nebral jako náhradní řešení. Byly naše od první chvíle, kdy jsme je vzali domů.

Tři děti

Když byla starší dcera tři roky, manželka se po mateřské vrátila do práce. Po měsíci zjistila, že je těhotná. Přirozeně, po letech neúspěšných pokusů a třech kolech IVF, které nevyšly.

Nikdo to nečekal. Nebyl v tom žádný plán, žádná nová léčba, nic, co bychom udělali jinak. Prostě to přišlo, když jsme to nejmíň plánovali — protože jsme to už dávno přestali plánovat.

Nakonec máme tři děti. Syna a dvě dcery. Jsme šťastní.

Když se ohlédnu, žádná z těch nejdůležitějších věcí v mém životě nepřišla podle plánu. Přišly, když jsem plán přestal mít. Ta práce po revoluci, babiččin byt, holka na svačině, děti — nic z toho jsem si nenaplánoval. Jenom jsem byl u toho a nechal to přijít.

Plán mi vzal jistotu. To, co mi ji vrátilo, nebyl lepší plán. Bylo to rozhodnutí přestat plánovat a začít žít.

Co s tím vy, rodiče

Přečetli jste to až sem, tak asi tušíte proč.

Možná máte doma pubertáka, který nemá žádný plán. Netuší, co bude dělat po škole, možná neví, co chce dělat příští týden. A vy se bojíte, že takhle to nemůže dopadnout dobře.

Rozumím vám. Taky jsem tenkrát neměl plán, a moje matka se bála úplně stejně jako vy teď.

Možná — a píšu možná, protože to nevím jistě, jenom to vím ze svého života — možná to tak má být. Plán, který vaše dítě nemá, nemusí být selhání. Možná je to jenom fáze, ve které se ještě neví, na čem se dá stavět. A nejde to urychlit tím, že mu ten plán vnutíte vy.

Já jsem svůj plán ztratil úplně. A všechno důležité, co dnes mám — manželku, tři děti, práci, kterou mám rád — přišlo až potom, co jsem přestal plánovat a začal žít v tom, co zrovna bylo.

Nevím, jak to dopadne u vás doma. Nikdo to neví dopředu, ani vaše dítě, ani vy.

Chcete si o tom promluvit?

Kdybyste si o tom strachu, který vás teď svírá, chtěli někdy promluvit, najdete mě na prekonejstrach.cz. Nezávazná konzultace je zdarma — popovídáme si, kde teď jste a kam se chcete dostat.

prekonejstrach.cz

PŘEKONEJ STRACH